

תורה

ה'רמ"א
ה'תש"א
נאר ה'רמ"א
עם באה'רמ"א

אור ובהירות בעבודת השם במשנת ברסלב

והפרי את לב האמן משרכם
ותתתי לכם לב בשר

אמור

גליון יח | תשפ"ב

אור להביות הלב של איש ישראל
בוער מאד עד לב השמים לה' ויברך,
ואין סוף ואין תכלית לתשוקתו

לב ונפש של הברוא

הדרך 'שלי' לקבלת התורה

הכירור שישחרר אותנו מהשעבוד המיותר ל'חברה', ויביאנו אל הדרך הישרה בה נוכל להתקרב ה' // "לכם - לעצמכם"

ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים (ויקרא כב, ז)

אמרי אינשי 'צוחק מי שצוחק אחרון'...

פתגם זה מקבל משנה תוקף כשמדובר בעיקר תכלית מטרת ביאת האדם לזה העולם, ובכל מאבק מלחמת היצר איתם מתמודד כל מי שרוצה ומשתדל להגיע אל תכליתו הנצחי.

כשהבעל דבר צוחק, ומתנשא ומתפאר עליך כי הצליח להפיל אותך, על אף כל נסיונותיך להיטהר ולהתקדש - שני דרכים לפניך: או ליפול בדעתך כיון שנפלת במעשיך, ומעלה להפסיק לנסות, להפסיק תלות תקוות, ולהפסיק להשתדל ולרצות. וכביכול בצדק, בין כך ובין כך לא נראה שאתה מתקדם לשום כיוון.

אלא שהבחר באפשרות זו, עליו לקחת בחשבון, כי "לא יבנה גם אחר יום המיתה לאכול מן הקדשים", אף גם "יצטרך להתגלגל ולסבול".

או כלך לדרך זו: להמשיך לרצות ולהשתוקק, ולהמשיך להשתדל ולהתחיל מחדש פעמים אין מספר, מבלי להתייחס אל התוצאות הנראות בשטח. וזאת מתוך אמונה וידיעה כי יש חיים לאחר יום המיתה, ואדרבה, אז עיקר החיים, ואז - מי שרצה והשתוקק והשתדל בימי חייו, זוכה לאכול מן הקדשים, דהיינו חלקו הטוב הצפון לו לעולם הבא.

וכפי שכותב מוהר"ג על פסוק זה בליקוטי הלכות (הלכות ברכת השחר ה' ב): דעת לנובן נקל שזה הפסוק 'ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים', מרמז על ביאת שמשו ביומו האחרון בעת פטירתו, שהוא בחינת ביאת השמש של כל ימי חייו. שיש שעיקר גמור מדהרתו יזכה רק אחר ביאת שמשו לגמרי, ובענין שאמרו רז"ל שיש כמה וכמה שאף על פי שעשו תשובה והיה להם יסורים, עדיין תשובה ויום כיפור ויסורין תולין עד יום המיתה שמכפר. ועל כן, כל מי שהוא בבחינת חלקו הטוב בעולם הבא שייכה אליו תיכף אחר ביאת שמשו, אחר יום המיתה, שהוא אחר ביאת שמשו, לאכול מן הקדשים.

כי בוודאי הטמא לגמרי ולא טבל עדיין, אין מועיל לו הערב שמש, רק זה שהתייגע כל ימיו בכל מה שעבר עליו והתחיל ברוצן הנ"ל וטבל במקוה והתחיל בכל יום לטהר עצמו וכו' - אף על פי שלא עלתה בידו להיטהר בשלימות, אף על פי כן לית רעותא טבא דאתאבידו, מכל שכן דיבור טוב ומעשה טוב. עד שייכה שיושלם מהרתו אחר ביאת שמשו ביומו האחרון, בבחינת 'ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים', שהוא חלקו הטוב בעולם הבא שייכה אליו תיכף אחר ביאת שמשו, ולא יצטרך להתגלגל ולסבול מה שצריך לסבול מי שלא הכין את עצמו כלל בימי חייו. כי א ביום האחרון מתקבצים כל מה שחטף טוב בזה העולם בכל יום ויום, וכל רצון ורצון טוב שהיה לו בכל יום ויום כל ימי חייו, ורק זה הוא תקוותו והשארית הנצחית. ואז ידע ויבין כל אחד ואחד החילוק שבין מי שהשתדל ורדף אחר התכלית ברוצנות חזקה בכל יום, אף על פי שלא זכה אליו בשלימות, ובין מי שלא השתדל כלל.

אכן, כדאי וטוב ויפה, לטרוח להתייגע ולהשתדל כל החיים, ולא להתבלבל מהיצר הרע שצוחק ומזלזל ביתיית, כי צוחק מי שצוחק אחרון 'ותשחק ליום אחרון'...

או 'פשרנות', ומרוב המניעות והבלבולים אנחנו בוחרים לוותר עליו - אנחנו עלולים לגלות לאחר זמן, שאם רק היינו מתחזקים ולא מקשיבים לקול הבלי העולם, היינו יכולים לקנות את עולמנו בשעה אחת.

זהו הסוד אותו מאיר מוהר"ג בהלכה הידועה של 'ספרת לכם - לעצמכם', הקובעת, שהגם שבשאר המצוות אפשר לצאת ידי חובה משליח הציבור או מכל אדם, אבל במצוות 'ספירת העומר' צריך כל אחד לספור בעצמו את הספירה של אותו היום, ולהתכונן בעצמו לצאת מרע לטוב.

כי זה הרי עניינה של מצוות 'ספירת העומר', ה'דרך לקבלת התורה', שהוא המסלול שלנו לצאת ממ"ט שערי טומאה אל תכלית הקדושה. ושם יש צורך מיוחד ללכת דווקא בדרך שבוא העולם ברא עבורי, ולפסוע בה פסיעה אחר פסיעה.

עלינו לעמוד נוכח פני ה', בשעת ההתבודדות או בכל דקה אחרת, ולשאול את עצמנו: 'האם עניין פלוני, שכולם מתייחסים אליו כאל 'מצווה', יקרב אותי אל שערי הקדושה, או שמא ירחיק אותי ממך חלילה?'.

עדיין, אסור לנו לשכוח את המעלה הגדולה של אחדות ועבודת ה' בין חברים קדושים וטהורים, וכפי שאנו רואים כמה דיו נשפך בחשיבות וגדלות עניין זה בספרי רבינו הקדוש ותלמידיו. אולם בעניין זה כמו בכל דבר, עלינו לאחוז את החבל משני קצותיו.

מחד, עלינו להשתדל לבלות כמה ששייך בתוך חבורה של יראי ה', שהיא 'שותפות' של עבודת ה', שדרכה ניתן להניב רווחים עצומים פי כמה מאדם העובד את ה' לבדו. ומצד שני, לפני שניגש לעשות משהו נשתדל לברר עד כמה זהו שידינו מגעת (בלי בלבולים וריבוי מחשבות מיותרות) האם זהו דבר שאנחנו צריכים לעשות עכשיו, או שמא כלפינו הוא קצת נחשב לירידה או דווקא ל'ריבוי אור'.

בל נשכח: העצה היחידה לזכות לעשות את מה שאנחנו באמת צריכים, היא ה'תפילה'. להרים את עינינו לבורא העולם שיוליכנו בדרך האמת, ולהתפלל אל ה': 'אהלך באמתך - באמת שלך'. עדי נוכה להיכלל בשרשנו ולעשות בשלמות נחת רוח ליוצרנו, אמן.

כשמדברים על ענייני עבודת ה', מיד עולות לנו בראש מחשבות על 'עבודת' של שעות לימוד רצופות, או תפילה בכוח עם כל ה'ברען', וכדומה. אך לפעמים, מרוב רצון להספיק ולעשות עוד ועוד, אנחנו שוכחים לברר ולטפל בכל מיני נקודות קריטיות; לא מתעסקים בהם, ואף לא מתפללים עליהם. כתוצאה מכך, יתכן שאנו מבזבזים כוחות רבים במקומות מיותרים, במקום להשתדל ולהשקיע בדברים שחשובים באמת.

נקודה כזו אנו מוצאים בליקוטי הלכות הלכה ז' מהלכות פסח, כאשר תוך כדי דבריו הובערים של מוהר"ג, הוא מאיר ומגלה נקודה חשובה שאנחנו לא שמים לב אליה בדרך כלל, נקודה שמרומזת בעבודה הגדולה של ספירת העומר.

וכה הם דבריו היקרים: "כל אדם שרוצה לצאת מטומאתו וזוהמתו - שזה בחינת ספירת העומר כדי שיטהרו וכו' - צריך לספור הימים לעצמו דייקא, ולא יפיל אותו חברו כלל, חס ושלום. וזהו 'וספרתם לכם' ודרשו חז"ל לכם - לעצמכם' דייקא, והבן היטב. וכעין שכתב רבינו ז"ל על פסוק 'אחד היה אברהם', שיעקר התקרבות אברהם אבינו ע"ה להשם יתברך, היה על ידי שחשב תמיד שהוא רק אחד בעולם". (ליקוטי הלכות, פסח ט, כג.)

מוהר"ג, שאוהב אותנו באמת, מגיע בדבריו הקדושים ומעורר אותנו מהרגלי חיינו השטותיים. בדבריו שם, ובמקומות אחרים העוסקים באותו עניין, הוא מוכיח ומגלה לנו עד כמה עקומה ומסוכנת צורת חיים כזו, בה כל ה'חיות' שיש לאדם, והדרך שבה הוא מודד את עצמו אם הוא מצליח בדרכו, היא לפי החברה שסובבת אותו.

יתכן ועניין זה נראה לנו דבר של מה בכך, אולם כשנתבונן, אנו עלולים לגלות ש'שרפנו' חדשים ושנים יקרות מפז של עבודת ה' על עניינים שלא היו שייכים אלינו כלל. לפעמים, נשברנו מכך שאנחנו לא זוכים להיות בדרגות שלא שייכות אלינו, ולפעמים היינו בעצם ב'ירידה' גדולה, אבל לא שמנו לב בכלל כיון שכולם מסביבנו היו פחות או יותר באותו מצב רוחני שלנו.

כשכל החיים הם רק עניין של 'חברה', אנחנו "זוכים" ל'מניעות' רבות ומיותרות. למשל: אם אצל חברינו או משפחתנו נחשב עניין מסוים של עבודת ה' ל'קיצוניות'

זכרהו מאחד בשבת!

ר' מנחם: רבי שמחה, מאז שדיברנו בשבוע שעבר, התעוררו בלבי כיסופים חדשים לקדושת שבת. השאלה היא, איך באמת זוכים לזה?

רבי שמחה: ממש ככה!

ר' מנחם: מה ממש ככה?

רבי שמחה: ממש כך זוכים לקדושת שבת.

ר' מנחם: איך? על ידי מה?

רבי שמחה: על ידי הכיסופים וההשתוקקות!

כך הרי הדריכה הבת-מלך את המשנה-למלך, כאשר מצא אותה במבצר "וסיפר לה שאביה מצטער מאד ושהוא מבקשה כמה שנים. ושאל אותה: איך אני יכול להוציא אותך? ואמרה לו: שאי אפשר לך להוציא אותי כי אם כשתהיה בוחר לך מקום, ותהיה יושב שם שנה אחת, וכל השנה תתגעגע אחרי להוציא אותי, ובכל זמן שיהיה לך פנאי, תהיה רק מתגעגע ומבקש ומצפה להוציא אותי" (סיפורי מעשיות, מעשה מאבידת בת מלך).

ומבאר זאת הרה"ק מטשעהרין זיע"א, על ענין השבת: "והעיקר ע"י כיסופין וגעגועים והשתוקקות קודש, שזה בחי' זכריהו מאחד בשבת, שצריכין לזכור בקדושת שבת בכל ימי השבוע ולהתגעגע ולכסוף ולהשתוקק אחרי קדושתה, ולהכין עצמו בכל מה דאפשר ליה לקבל קדושתה" (יקרא דשבתא, שם).

זוהי ההכנה הטובה ביותר לקדושת שבת, וכפי שכותב מוהרנ"ת לבנו: "ועיקר ההכנה הוא הרצון, לזכור בפשיטות את השבת בכל יום ויום, ולקיים 'מחד בשבת לשבתך', כמו שכתוב 'זכור את יום השבת לקדשו, זכרהו מאחד בשבת'" (עלים לתרופה, רמא).

כשכמובן שמתוך כיסופים וגעגועים אלו, באים לתפילות ותחנונים, להתפלל ולהתחנן לה', כבר מתחילת השבוע, שנוכה לקדושת השבת.

ר' מנחם: אבל למעשה, מה עלי לעשות כדי לזכות לקדושת השבת, מלבד הכיסופים והגעגועים?

רבי שמחה: קודם כל, נפלא מאד!

ר' מנחם: מה נפלא?

רבי שמחה: שאלתך גופא אשר אתה שואל וחושב 'איך זוכים להמשיך על עצמנו קדושת שבת קודש' - הוא עצמו עיקר נקודת החיפוש והגעגועים. כלשון מוהרנ"ת במכתבו: "והעיקר להכין עצמו בלבבו ונפשו, לחשוב מחשבות איך זוכין להמשיך על עצמו קדושת שבת קודש, על כל פנים עתה. ולבקש הרבה מהשם יתברך על זה!" (עלים לתרופה, שם).

ר' מנחם: האם מלבד מחשבות ותפילות על קדושת שבת, אני אמור לבטא בפועל את הכיסופים והמחשבות האלה במשך השבוע?

רבי שמחה: בחז"ל אנו רואים שהכיסופים מתחילת השבוע לשבת, אמורים גם לבוא לידי ביטוי בפועל ממש. "הא כיצד? אם נזדמן לך חפץ טוב, התקינו לשבת. כלי חדש, התקינו לשבת. שמאי הזקן היה

לוקח עצים מאחד בשבת, לשבת" (פסיקתא רבתי, פרשה כג).

וכן מבקש מוהרנ"ת בפשיטות, בתפילות: "ותזכני שאזכור את השבת תמיד, ולהכין מנה יפה לשבת מאחד בשבת, כמו שכתוב: "זכור את יום השבת לקדשו", זכרהו מאחד בשבת" (ליקוטי תפילות, לח).

כך גם נהג למעשה, להכין הכנות לשבת כבר מתחילת השבוע. וכמסופר: "לרוב הכנות ותשוקתו של מוהרנ"ת ז"ל לשבת היה נוהג להזמין כבר ביום ראשון נרות גדולים מהעושה זאת הנקרא לעכט ציער" (שישי"ק ה, קכג).

ר' מנחם: האמת, שגם בתפילה אנחנו מזכירים כבר מיום ראשון והלאה "היום יום ראשון בשבת".

רבי שמחה: אכן, בעת אמירת "שיר של יום" אין אנו אומרים סתם "היום יום ראשון", אלא "היום יום אחד בשבת", הכל כדי לזכור בכל יום את יום השבת, ולהשתוקק לקדושתה!

ודבר זה מפורש במכילתא: "אלעזר בן חנניה בן חזקיה בן חנניה בן גרון אומר: זכור את יום השבת לקדשו, תהא זוכרו מאחד בשבת, שאם יתמנה לך מנה יפה תהא מתקנו לשם שבת. רבי יצחק אומר: לא תהא מונה כדרך שאחרים מונין, אלא תהא מונה לשם שבת".

יותר מכך: ההארה המיוחדת של כל יום ויום, אינה נמשכת אלא מקדושת השבת. השבת היא ההארה הכללית שממנה נמשכים הארות פרטיות לכל יום ויום מימות השבוע. ולכן אנו אומרים בכל יום "היום יום ... בשבת", להמשיך את ההארה הפרטית של היום הזה, מהארת קדושת השבת!

וכדברי מוהרנ"ת בליקוטי הלכות: "זוהו בחינת 'שיר של יום', כי כל יום ויום יש לו שיר מיוחד כפי הארת הנקודה שמאירה בו משבת, שהיא עצם הנקודה. ועל כן מזכירין שבת בשיר של יום דייקא, שאומרים בכל יום 'היום יום ראשון בשבת' וכן בשני וכו', כי על ידי השיר עיקר התקשרות והארת הנקודה אל כל העולמות. ועיקר הנקודה היא בחינת שבת כנ"ל, על כן מזכירין שבת בשיר של יום ... ועל כן אומרים בשבת השיר שהיו הלויים אומרים בבית המקדש בכל יום ויום, כי עיקר השיר שהיו אומרים בבית המקדש בכל יום ויום נמשך משבת שהוא עיקר הנקודה שמאירה בו בכל ששת ימי המעשה שבהם

נבראו כל העולמות. ועל כן אומרים שיר מיוחד בכל יום ויום, כי כל יום ויום יש בו הארת נקודה מיוחדת מה שאין בשאר הימים" (ליקוטי הלכות, נשיאת כפים ה, כא-כב).

ר' מנחם: אז למעשה, הבה נסכם: מיום ראשון עלינו להשתוקק לקדושת השבת, להתפלל על זה, וכן להתכונן כפשוטו; להכין מה שאפשר לשבת, ולהזכיר בכל יום את השבת.

רבי שמחה: אכן כך. אבל מלבד כל זה יש עוד הכנה עיקרית ויסודית.

ר' מנחם: מה?

רבי שמחה: למעט בתענוגי הגוף!

ר' מנחם: מה הקשר בין מיעוט תענוגי הגוף להכנה לשבת?

רבי שמחה: פשוט מאד! ככל שממעטים במזון הגוף - שלא להימשך אחר מותרות ותענוגות הגוף - כך אנו מוכשרים לקבל ביום השבת את מזון הנשמה והטהרה.

וכפי שאנו רואים במעשה מאבידת בת מלך, שהבת מלך הזהירה אותו להתענות ולאחר מכן זוהירה אותו מהשינה, שכן, כדי למצוא את הבת מלך, את קדושת השבת, צריכים למעט בתענוגי הגוף, אכילה ושתייה ושינה.

וכפי שכותב שם הרב מטשעהרין: "צריכין למעט בעניינים הגופניים, בפרט בתאוות אכילה ושתייה, בכל ימי החול. שזה ג"כ הכנה גדולה לקבל קדושת שבת, שהוא בחי' עולם הנשמות, וכמובא בזוה"ק 'שבת הוא יומא דנשמתא ולא יומא דגופא'. שזה בחי' מה שמבואר בשו"ע או"ח סי' רמ"ט דרך אנשי מעשה להתענות בכל ערב שבת. הגם כי קדושת שבת שגבה כ"כ, עד שנמשך אז קדושה גדולה גם על תענוגי הגוף, כי אכילת שבת כולו קודש וכו' וכנ"ל כ"פ. וכן השינה של שבת כפי הצורך לו, קדושה מאד, וכמבואר בספרי קודש. אבל בחול צריכין למעט בזה בכל האפשר, כי אז עיקר שליטת וממשלת הסט"א שעיקר אחיזתם בגופניות וגשמיות" (יקרא דשבתא, שם).

ובאופן כללי: כפי היגיעה שמתייגע האדם בעבודת ה' בימות החול, כמו כן זוכה לקדושת השבת. וכלשון מוהרנ"ת בליקוטי הלכות: "כל אחד כפי מה שיגע בעבודת ה' בחול, כן זוכה להשיג בשבת. בחינת 'ששת ימים עבדו וביום השביעי שבת', כפי העבודה של ששת ימים כן השבת שלו!" (ליקוטי הלכות, עירובי תחומין ב, ב).

נדהמת?

זכרהו מאחד בשבת

ותזכני שאזכור את השבת תמיד, ולהכין מנה יפה לשבת מאחד בשבת, כמו שכתוב: "זכור את יום השבת לקדשו", זכרהו מאחד בשבת" (ליקוטי תפילות, לח).
 וכן נהג למעשה, להכין הכנות לשבת כבר מתחילת השבוע. וכמסופר: "לרוב הכנות ותשוקתו של מוהרנ"ת ז"ל לשבת היה נוהג להזמין כבר ביום ראשון נרות גדולים מהעושה זאת הנקרא לעכט ציער" (שישי"ק ה, קכג).
ר' מנחם: האמת, שגם בתפילה אנחנו מזכירים כבר מיום ראשון והלאה "היום יום ראשון בשבת".
רבי שמחה: אכן, בעת אמירת "שיר של יום" אין אנו אומרים סתם "היום יום ראשון", אלא "היום יום אחד בשבת", הכל כדי לזכור בכל יום את יום השבת, ולהשתוקק לקדושתה!
 ודבר זה מפורש במכילתא: "אלעזר בן חנניה בן חזקיה בן חנניה בן גרון אומר: זכור את יום השבת לקדשו, תהא זוכרו מאחד בשבת, שאם יתמנה לך מנה יפה תהא מתקנו לשם שבת. רבי יצחק אומר: לא תהא מונה כדרך שאחרים מונין, אלא תהא מונה לשם שבת".
 יותר מכך: ההארה המיוחדת של כל יום ויום, אינה נמשכת אלא מקדושת השבת. השבת היא ההארה הכללית שממנה נמשכים הארות פרטיות לכל יום ויום מימות השבוע. ולכן אנו אומרים בכל יום "היום יום ... בשבת", להמשיך את ההארה הפרטית של היום הזה, מהארת קדושת השבת!
 וכדברי מוהרנ"ת בליקוטי הלכות: "זוהו בחינת 'שיר של יום', כי כל יום ויום יש לו שיר מיוחד כפי הארת הנקודה שמאירה בו משבת, שהיא עצם הנקודה. ועל כן מזכירין שבת בשיר של יום דייקא, שאומרים בכל יום 'היום יום ראשון בשבת' וכן בשני וכו', כי על ידי השיר עיקר התקשרות והארת הנקודה אל כל העולמות. ועיקר הנקודה היא בחינת שבת כנ"ל, על כן מזכירין שבת בשיר של יום ... ועל כן אומרים בשבת השיר שהיו הלויים אומרים בבית המקדש בכל יום ויום, כי עיקר השיר שהיו אומרים בבית המקדש בכל יום ויום נמשך משבת שהוא עיקר הנקודה שמאירה בו בכל ששת ימי המעשה שבהם

חשבוננו של עולם

בין עסקי החנות, למילי דשמיא

לאחר שובו של מוהר"ת מנסיעתו לרבינו לשמחת-תורה, נתפעם מאוד מרוח קדשו של רבינו, שידע מתי לעכב אותו אצלו ומתי לשלוח אותו בחזרה לביתו, באופן שלא יגרם לו הפסד אפילו בגשמיות. כל זה חזק את דעתו, שאפילו אם יעבור עליו מה שיעבור, וגם אם בני עירו ומשפחתו ינסו לעמוד בדרכו, לא יסתכל על שום דבר וימשיך ללכת בדרכו של רבינו, שבה הוא מרגיש טעם גן-עדן עלי אדמות. **כל הרוחות שבעולם לא יזיזו אותי מהאילן הגדול - הוא הרבי הקדוש**, התחזקה ההחלטה בליבו.

הוא נסע עם הסוחרים דנמירוב לברדיטשוב לקנות סחורה. כשחזר, נאלץ לשהות בחנות ולומר לזוגתו את מחירי כל דבר ודבר. וכך אירע שמספר ימים לא יכול היה לעזוב את נמירוב. געגועיו לרבינו התעוררו ביתר שאת, המחשבה שהוא נמצא קרוב כל כך והוא כה זקוק לקבל ממנו דעת ועצה, הביאתו להחליט לנסוע אליו לפחות ליום אחד ולספר לפניו את העובר עליו.

הוא הכין רשימה מפורטת של מוצרי החנות ומחיריהם, השאיר את הדף במקום בולט בבית ויצא לברסלב, מבלי להודיע על נסיעתו.

העניינים התנהלו כך: במשך היום היתה זוגתו יושבת בחנות, והוא ישב בבית המדרש ולמד. לעת ערב, היתה מוסרת לו את חשבון היום שחלף, כמה דברים נקנו, מי קנה בהקפה, וכדומה. והוא היה עורך את הסיכום היומי.

באותו היום, כשחזרה לבית, ראתה שבעלה איננו. "אולי הוא מתעכב עדיין בבית המדרש", חשבה, אך כשהלכה לשם לא מצאה אותו. במהרה הבינה: "בוודאי הוא נסע לברסלב..."

פחות משא-ומתן, יותר לימוד תורה

כשהגיע מוהר"ת לרבינו, שאל אותו רבינו על הקורות עמו. רבי נתן סיפר כי מדי לילה הוא נאלץ לבלות זמן רב על חישוב חשבונות כספיים. **"בכל לילה אתה צריך לחשב חשבונות במשא-ומתן!?"** התפלא רבינו, "היתכן שאדם כמוך יבלה זמן כה רב על כך? די לך שתערוך פעם בשבוע את החשבון השבועי הכולל".

רבי נתן, שבלאו הכי בער ליבו לעבודת הבורא, לתכלית האמיתית עלי אדמות, הרגיש שדברי רבינו נכנסים במעמקי ליבו, ובו במקום החליט שפעם בשבוע בלבד, במוצאי-שבת, יערוך את חשבון ההכנסות וההוצאות של השבוע החולף.

זוגתו התקשתה לקבל את מנהגו החדש, אך הבחינה שמאז נסע לרבינו, הפך ל'מתמיד' עוד יותר מאשר קודם לכן, הוא מסתפק בפחות מארבע שעות שינה ביממה וכל העת דבוק אך ורק בתורה ובתפילה, כשאינו מדבר כלל על ענייני חולין.

מה יאמר אליהו הנביא?

חלפו שבועיים, בהם שקד מוהר"ת בלימוד תורה ועבודת התפילה לפי ההנהגות שקיבל מרבינו. לאחר מכן, נסע שוב אליו וסיפר לו שמדי מוצאי-שבת הוא יושב ועורך את חשבונות החנות של כל השבוע. רבינו, שהכיר במעלת נפשו המיוחדת של תלמידו, נאנח, כמביע חוסר

שביעות-רצון, ושאל אותו בתמיהה: **"בכל מוצאי-שבת, הנך מוכרח לערוך חשבונות של חול?!"** ומה יאמר אליהו הנביא על כך? רבינו המשיך: "אולי תסתפק בעריכת חשבון החנות פעם בחודש?".

מוהר"ת היה נאמן לדברי רבינו עד הסוף, למרות שנאמרו בדרך הצעה ולא כציווי, הוא קיבל מיד על עצמו לערוך רק אחת לחודש את החשבון הכללי של החנות.

משפחתו לא הבינה את דרכו, והסבה לו צער וביזיונות. נסיעותיו לרבינו היו חטופות וקצרות, מכיוון שלא היה יכול להתעכב אצלו, מפאת התנגדות משפחתו.

למשון עצמו אל האמת

היה זה באחד מימי פרשת נח. רבי נתן עומד להתפלל ולא מצליח לכוון כראוי, מחשבות שונות סובבות אותו והוא מרגיש רחוק מהדביקות בה'. הוא משתוקק מאוד לנסוע אל הרבי, שיאיר את דרכו בעבודת ה', אך חושש מתגובת משפחתו לנסיעותיו התכופות לרבינו. במר ליבו חשב: **"הרי קרוב כל כך, בברסלב, יושב רבי שיכול להאיר לי בעבודת ה' ואני איני יכול לנסוע אליו!?"** הוא מחליט שכשאביו יסעד ארוחת צהריים, ייסע לרבינו ועוד לפני ארוחת הערב כבר ישוב לביתו, כך לא יבחין אביו בהיעדרו. ואכן, הוא קם ונסע.

באמצע הדרך, ירד גשם שוטף, הנסיעה התארכה מן המצופה, והוא הצליח להגיע לברסלב רק בלילה. כשנכנס אל רבינו, אמר לו רבינו: "הרי אני צריך לומר לך 'שלום עליכם, סע לשלום!' - רבינו אמר זאת, כדי שלא תתגבר ההתנגדות כלפיו.

רבי נתן שפך את מר ליבו לפני רבינו, על כך שכשהוא עומד להתפלל, מקיפים אותו מחשבות שונות ואינו מצליח לכוון בתפילתו.

אמר לו הרבי: **"כשרע לך לאדם, צריך הוא למשון את עצמו אל האמת"**. לאחר מכן גילה לו תורה נפלאה על הפסוק מפרשת השבוע - פרשת נח - "צוהר תעשה לתיבה". שכשאדם עומד להתפלל, ומקיפים אותו מחשבות זרות, עצתו היא 'אמת'; דהיינו שיראה שייצאו המילים מפיו באמת, כי אמת הוא אור ה' ועל ידי זה ימצא את הפתחים לצאת מכל החושך הסובב אותו. רבינו ביאר לו באריכות את העניין.

מוהר"ת הרגיש בכל דיבור של רבינו, אהלה ומרפא לנפשו. הוא שב לביתו, כשהוא דבק בדבריו הקדושים שהאירו את דרכו ונסכו בו חיות חדשה ונפלאה. ליבו נבער מאוד לעבודת ה' ותפילתו ולימודו היו בהתלהבות גדולה ללא שיעור.

כשנודע לאביו, שעל שולחנו היה סמוך, שהוא חדל לערוך את חשבון החנות אפילו אחת לשבוע, התמלא כעס כלפיו. רבי נפתלי-הירץ לא שיער בדעתו איזה תפקיד נשגב הועידה ההשגחה לבנו הגדול עלי אדמות. אילו רק ידע, לא רק שלא היה מתנגד לדרכו, אלא אף היה מסייע לו בכל יכולתו.

עני בממון ועשיר בדעת...

עני ואביון בממונו היה ר' מתתיהו כהן מאומאן הי"ד, אבל עשיר גדול בדעת. וכבר אמרו חכמינו ז"ל "איזהו עשיר השמח בחלקו", ו"אין עני אלא מן הדעת". ואכן, בעשירות כזו התברך ר' מתתיהו; על אף עניותו הגדולה ששררה בביתו-חדרו הקטן שבמשך ימי החורף היו גושי שלג וקרר משמשים בו כחלונות - יכול היה לשהות על ציון רבינו הקדוש בלילות החורף הקרות והארוכות, כשהוא מתעמק בתורה מליקוטי מוהר"ן, ובעל השמועה עומד כנגדו, מבלי שישם לב אל הקור הנורא ולזמן רב שעובר.

בן יחיד ובת יחידה היו לו לר' מתתיהו. בעת לידת בנו יחידו פישל, 'הותר' באומאן לרוב עניותו לעשות עסק מ'סנדקאות'... כדי להשלים את הוצאות הברית והסעודה. שכן, אפילו להביא מחיה לביתו, לבל יגועו ברעב, לא היה לר' מתתיהו מאומה, ומי מדבר על הוצאה חריגה זו. כך שאנשי שלומינו יצאו מגדרם, ועל אף אשר תמיד היו נמנעים מלעשות עסק מ'כיבודים', אך כאן, לצורך מצוה, 'מכרו' את זכות הכיבוד בסנדקאות, וקנה אותו ר' חיים בן ר' שבת' מאומאן בסכום הגון, ובכך התאפשר לקיים את הברית בשמחה וששון זו מילה.

קור וחום, צרות ועניות ודחקות, לא הצליחו להזיז את ר' מתת' להסיה דעתו מדביקותו הגדולה בהש"ת. אף גם פטירת בתו היחידה, הילדה 'דבורה', אשר הסתלקה בערב חג הפסח בהיותה בת שמונה שנים בלבד, לא בלבלה את דעתו. בתיאור חי העיד על כך 'גרשון הענין', שהיה מהבחורים החשובים שהתקרבו עוד בפולין, אשר התארז אז אצל ר' מתת', ואכל אצלו בליל הסדר. הוא העיד וסיפר שכאשר בא רבי מתת' לביתו, התחיל לערוך את ה'סדר' בתכלית היישוב הדעת, כאילו לא קרה דבר, ואף בעת ההגדה וסיפור יציאת מצרים וסעודת הלילה, דיבר דברי תורה, וחידיש חידושי דאורייתא, בהתרוממות המוחין, כאדם המאושר ושמח בתכלית החירות.

ר' מתת' היה גאון וגדול בתורה, ואף על פי כן נזהר מאוד שלא להנות מכתרה. כך שפעם בעת שהצטרף לחבירו ר' משה שמואל לילך ולקבץ נדבות, להביא טרף לביתם, נתן לו אחד הנדיבים סכום גדול מאשר לחבירו, תוך כדי שהוא לוחש לו באזנו כי משום כבוד התורה הוא מרבה בצדקה עבורו. בשמעו זאת, התעקש ר' מתת' שלא לקבל את התוספת בשום אופן, שכן אינו רוצה לקבל שום שכר ותשלום עבור תורתו.

לכבודו ועצמו, לא היה נוחא דעתו לבקש טובות מאחרים, אך לא כן לצורך משפחתו ובני ביתו; עבורם דאג וביקש עזרת חבריו. כך מסופר, שפעם היתה זוגתו חולה ושוכבת בביתו הקופא מקור, ובליל שבת אחר התפילה בקלויז, הכריז ר' מתת' וסיפר את מצבה, וכי היא מוכרחת לשכב לפחות בבית חם. ואכן דאגו החברים תיכף ומיד להעבירה למקום חם וטוב יותר עבורה.

החסיד ר' מתתיהו כהן ז"ל, ור' גרשון הענין ז"ל, היי"ד.

ר' מתתיהו נולד בפולין לאביו שהיה חסיד ראדזימין. היה למדן עצום וגאון נפלא, ובעצירתו היה תלמידו של ה'חפץ חיים'. מצא את שאהבה נפשו על ידי שנודמנה לידו ספר עלים לתרופה, ולאחר מכן התקרב לר' יצחק ברייטער. היה מהיחידים שזכו לעבור מפולין לאומן, שם קבע מקומו בתורה ועבודה בעניות נוראה ודחקות עצום, אך שמח בחלקו ומאיר פנים.

למעלה משמונים שנה לא היה ידוע מה נעשה עמו ועם ר' גרשון הענין, ואיתם עמם עוד עשרים וחמש ב'רסלב' ער חסידים, שנתפסו בידי הקומוניסטים ונדינו עבור עקשנותם להיות יהודים ולהפיץ יהדות. כעת נודע ע"י מסמכים שנמצאו, כי נהרגו בשנת תרצ"ח, ובימים אלו (ב' וג' אייר) חל יום האירצייט שלהם.

הרנינו גויים עמו כי דם עבדי יקום ונקם ישיב לצרי וכיפר אדמתו עמו

"מה אתם יכולים לעשות תשובה?!"

מה פירוש שהצדיק עושה תשובה בשבילי? מדוע לא יפסיק כל מיני לתקן אפילו פגם אחד? ממה נפשך, אם חוזרים בתשובה מדוע צריכים את כח הצדיק, ואם חלילה לא, מה יתן ומה יוסף לנו?

רצייתי לברר דבר פלא לכאורה, מה שמציונו שעל אף שרביה"ק נותן תקווה לכל אחד, וגם לגרוע שבגרועים מורה לו רביה"ק דרך ותיקון לחזור בתשובה, ומגלה לנו שתשובה מועילה לכל דבר. הרי שמאידך, נראה לכאורה כאילו מקטין רבינו בכח התשובה שלנו, וכלשונו הק' (חיי מוהר"ן, שה): "מה אתם יכולים לעשות תשובה? וכי מספיקים ימיכם וכוונתם כולכם לתקן פגם אחד ממה שקלקלתם?!". והדבר מפליא לכאורה, מדוע לא תועיל התשובה שלנו, הרי יש מצוות תשובה?

כדי לענות לשאלתך, אעתיק את המשך השיחה שם:

... "רק אני עושה תשובה בשבילכם! ויש לאל ידי לתקן הכל כל מה שקלקלתם עד הנה, רק העיקר מעתה לא תעשו עוד".

ולכאורה יפלא: הנשמע כדבר הזה, שמישהו אחר עושה תשובה בשבילי? הלאו נפש החוטאת היא זו שצריכה לחזור בתשובה, ומה שייך לעשות זאת במקומה?!

כמו כן יש לתמוה, אודות כל ההבטחות שיש לנו מרביה"ק על תיקוני הגדולים והעצומים שגילה וקיבל על עצמו לתקן אותנו, הן באמירת ה"תיקון הכללי", והן כשבאים על ציונו הק', ועל זה הדרך כשבאים אליו על ראש השנה וכו' - הלא יש מצוות תשובה, המוטלת על כל אדם בשם ישראל יכונה, וא"כ ממה נפשך, אם האדם אכן חוזר בתשובה, הרי מובטחים אנו שהשי"ת שומע תפילת כל פה והוא חנון המרבה לסלוח. ואם חלילה אין חוזר בתשובה, אזי פשוט וברור ששום דבר לא יועיל לו. ומעתה, כל התיקונים העצומים הללו על מה ולמה, ולמי הם מיועדים?

אכן, כדי להמחיש הדברים אציע לפניך סיפור טראגי:

היה זה אחרי הצהריים כשהילד הקטן חזר מהחיידיד בעודו עובר את הכביש, והנה מגיח פלוני עם רכבו כשהוא שקוע כל כולו בשיחת טלפון סוערת. ו... קרה מה שקרה, והלה אמנם תפס את עצמו, אבל רגע אחד אחרי... רחמנא ליצלן ולישזבן.

הבה ונתבונן: אותו פלוני האם הוא יכול וצריך לחזור בתשובה על התנהגותו הנפשעת והרצחנית?

ודאי שכן!

הוא יכול וחייב לחזור על כך בתשובה כפשוטו: לעזוב את החטא, חרטא על העבר, קבלה על

העתיד, ולהתוודות על החטא. ובכך הסתיימה תשובתו.

אך רגע; מה עם אותו ילד נפש נקי וצדיק ז"ל? מה עם הוריו השכולים? מה עם הדורות שהיו אמורים לצאת ממנו?

כך גם לגבי כל חטא:

הדבר פשוט וברור לכולנו מאמינים בני מאמינים, שכל חטא ועוון הורס ומחריב ומקלקל חורבנות וקלקולים נוראים בעולמות העליונים, וכפי גודל החטא כך גודל החורבן.

וגם אם הפצצה הזאת נורקה על ידינו במחי יד וחוסר מחשבה ותשומת הלב, ואין אנו מרגישים ולא ידוע לנו עוצם החורבן שהוא עושה, הרי שהפצצה למעשה עושה שְׁמוֹת ומשאירה אחריה חורבן נורא רח"ל.

וכפי שמובא בליקוטי מוהר"ן - לדוגמא - על עוצם החורבן והפגם שנגרם על ידי הרהור רע רח"ל:

"פעם אחד דיברתי עמו ז"ל, והבנתי שהי' חפץ מאד לגלות לי איזה דבר מהשגותיו שהשיג, כדרכו תמיד. אך הי' קשה עליו. והלכתי עמו יחד בשתיקה, כי לא דיבר עמי מאומה. אך בתוך זה, יצאו מפיו הקדוש דיבורים אלו: "סע האט א פנים אז מע מוז זיך פון א הרהור זייער היטן!". והבנתי אז בלשונו הקדוש ומתנועותיו הקדושים בעת שדיבר זאת, שאז נתגלה לו בהשגותיו הנוראות עוצם פגם הרהור ח"ו, שפוגם מאד מאד רח"ל, ואי אפשר לצייר זאת בכתב" (ליקוטי מוהר"ן תניינא קיד).

נחזור לסיפור העצוב.

אם בעוד הכביש מתמלא עם דם רח"ל, מופיע בפתע פתאום איזה צדיק נסתר שכוחו מופלג מאד, הוא נעמד במקום האסון כשהוא מכוון מה שמכוון, ואומר מה שאומר, והנה - - - האיברים המרוסקים חוזרים ונעורים... "ותקברו עצמות עצם אלעצמו ... נתתי עליכם גידים והעליתי עליכם בשר וקרמתי עליכם עור ונתתי בכם רוח וחיים וידעתם כי אני ה'..."

כמה אותו פלוני היה מוכן לשלם כדי שיתקיים החזון הזה?

ובכן, לענייננו: יש "תשובה", ויש "תיקון". אכן ה'תשובה' נותנת את האפשרות שלמרות החטא יוכל האדם לחדש את הקשר שלו עם השי"ת, אולם כל הפגמים שגרם מי ערב עליהם? על זה צריך 'תיקונים'!

וזהי אפוא התשובה שרביה"ק עושה בשבילנו, כמובן לאחר שאנחנו עשינו מה שמוטל עלינו לעשות, ככל מצוות התשובה, הרי הוא בא בכוחו המופלג והנורא ומחזיר את הכל לקדמותו, ועוד יותר מכך.

אשרינו שוכיננו!

אפשר לשלוח שאלות שיובע במדור הזאת בטל או באימייל של המערכת

"וילכו דרך שלשת ימים..."

לקראת סוף ימי' בין הזמנים' העליל' התקיים "מסע שלוש ימים" ע"י חברות הבחורים "מורשת הנחל" כמידי שנה, בראשות ראשי החברות שליט"א

במסע השתתפו למעלה מ-400 בחורים, מכלל חברות הבחורים בארה"ק, וזאת לאחר מבצע מיוחד של לימוד הלכות 'כיבוד אב ואם' במשך ימי בין הזמנים.

המסע החל ביום חמישי, בו יצאו להשתטח על קברי הצדיקים אשר בגליל, לשפוך שיח לקראת זמן הקיץ הבעל"ט.

לפנות ערב הגיעו הבחורים למתחם 'שיבת 'באר יצחק' בטלוסוטון, שם נערכו סדרי השבת ברוב שמחה ואחדות

מה נאה היה המחזה בנקודת חצות של ליל שבת קודש, אז גדשו מאות בחורים את רחבת המתחם, ולאחר ניגוני התעוררות ושיחת הכנה יצאו כולם לעבר היער שבשיפולי היישוב, לקיים עצתו הנוראה של רבינו "הניעור בלילה".

סעודות השבת נערכו בהתרוממות מיוחדת, כשבמהלכם נשאו דברים: הרה"ח ר' נתן מיימון שליט"א, הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שליט"א, הרה"ח ר' אלכסנדר פראנק שליט"א, והר"ר יעקב נתן אגנין שליט"א.

לאחר סעודת 'מלוה מלכה' חזרו הבחורים איש איש לביתו ולעירו, עמוסים וטעונים בכוחות רעניים לשקוד מחדש על דלתי התורה והעבודה בזמן הקיץ הבעל"ט.

"זקווי ה' יחליפו כח"

בחברות הבחורים שע"י "קרן אור" התקיים כמידי שנה "קעמפ" בן שבוע, בו נאספו כלל הבחורים למתחם מיוחד ומבודד, ביישוב "סודות", לשבוע של התעלות יחד עם ראשי החברות והמספיעים.

ביום ב' התקיים כנס הפתיחה, בו השתתף ודש הרה"ח רבי יעקב מאיר שטר שליט"א, וכן הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שליט"א.

השבוע כולו הוקדש לנושא ה'תפילה בכוח', להחזיר העטרה ליושנה כרצון רבינו ז"ל. כשמידי יום, לאחר קימת חצות והתבודדות, התחילו "היוד" 40 דקות לפני הנץ החמה, בכדי להתפלל במתינות והתלהבות. כמו כן הודפס ליקוט מיוחד מכל ספרי רבינו ותלמידיו על שגב ענין זה, ואף ראשי החברות בשיעוריהם התמקדו בנושא זה.

כמו כן, התקיימו תכניות מגוונות ומיוחדות במשך השבוע. כשבמוצאי מנוחה התפזרו הבחורים לבתיהם מלאים מזון אל זן ועצותיו של רבינו הקדוש לקראת הזמן החדש הבעל"ט.

"יידע בגוים לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך"

השנה יציינו אנ"ש לראשונה את יום הריגת כ"ז הקדושים מאנ"ש באומן, שנרצחו ע"י הצוורים הקומוניסטים. בימים ג-ג אייר תרצ"ח. וזאת לאחר שנתגלו לאחרונה מסמכי ארכיון הק.ג.ב. (הגיעו לידי של הסופר הר"ד דוד דגן שליט"א) ובו מופיעים בבירור זמן רציחתם.

"אב הרחמים, שוכן מרומים, ברחמי העצומים יפקוד ברחמים החסידים והישרים והתמימים שמסרו נפשם על קדשת השם. הנאהבים והנעמים בחיים ובמותם לא נפרדו. מנשרים קלו ומארייתו גברו לעשות רצון קונם וחפץ צורם. יזכרם אלקינו לטובה עם שאר צדיקי עולם, וינקם לעינינו נקמת דם עבדי השפוך".

נקודות

עַקֵּר כְּבוֹד שְׁבֵת הַיָּא אַכִּיָּלָה
שְׁל שְׁבֵת. כִּי אַכִּיָּלָת שְׁבֵת
יִקְרָה מְאֹד, כִּי הוּא כְּלוֹ אֱלֹהִים
כְּלוֹ קֹדֶשׁ. וְעַל־כֵּן מְצֻוָּה גְדוֹלָה
לְהַרְבוֹת בְּאַכִּיָּלַת שְׁבֵת וְהוּא
תִּקְוַן לְחֵלּוֹל שְׁבֵת: (ליקוטי עצות שבת ט"ז)

הר"ר יהושע טרל הי"ו
תרם להוצאות
זכות "בכל לבבך"

הר"ר ישראל פנני הי"ו תרם להוצאות
לרגל הולדת הבת
זכות "לבבך"

נתרמו 500 גליונות
לע"נ הרה"ק ר' ישעיה כ"ר משה זצוק"ל